

СТАНОВИЩЕ

от д-р Славия Георгиева Бърлиева – доцент в

Кирило-Методиевския научен център при Българската академия

на науките,

по материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в направление **Филология**,

по специалността

Стара българска литература – писмена култура на славяните и Византия

Представям настоящото становище като член на Научното жури, назначено със заповед № РД 38–348 от 25.05.2016 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“. В конкурса за професор, обявен на 18.03.2016 г. (ДВ, бр. 21) за нуждите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, участва като единствен кандидат доцент дфн ВАСЯ НИКОЛОВА ВЕЛИНОВА от ЦСВП „ИВАН ДУЙЧЕВ“ при СУ „Св. Климент Охридски“.

Предоставеният от доц. дфн Вася Велинова комплект материали е в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и включва всички документи, необходими за процедурата според чл. 117 от този Правилник.

Професионалната биография на доц. дфн Вася Велинова съдържа категорични аргументи за успешното ѝ участие в конкурса за професор в перспективата на тематиката „Писмена култура на славяните и Византия“. Тя е надградила своята специалност „Българска филология“ с кандидатска дисертация в областта на старобългарската литература и докторска дисертация, изследваща литературните взаимодействия на старобългарската и византийската литература. Няколкото специализации в авторитетни центрове за проучване на средновековни ръкописи и архивни материали са ѝ дали възможност да съчетае високата си теоретична подготовка по средновековна литература със знание и умения за изследване на материалните носители на тази литература. Като ръководител на ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев“ Вася Велинова допринася изключително много за утвърждаването му като водеща институция в изучаването на славяно-византийските връзки в областта на книжовната култура.

Лекционните курсове на доц. Велинова са тясно свързани с дисциплината, предмет на конкурса: 4 лекционни курса по старобългарска литература в бакалавърски програми и още няколко в магистърски програми, както и един в платформата Moodle, изцяло покриващ темата на конкурса –

„Писмената култура на славяните и Византия“. Тя е търсен лектор и в значими славистични центрове в чужбина – главно с лекции по старобългарска литература и славянска графична култура. От голямо значение са и лекциите, които доц. Велинова изнася за по-малко специализирана публика и които популяризират както българската книжовна култура като част от европейската, но и социализират научните резултати на българската хуманитаристика, правейки ги достъпни за широка публика. Подобно значение имат и нейните участия в създаването на документални изложби, филми, публицистични предавания и др.

В това становище бих желала да споделя своите **лични впечатления** за кандидатката, които се отнасят до нейните изяви, излизаци извън настоящия конкурс. Вася Велинова е един от най-авторитетните представители на българската филологическа медиевистика, която има и неоспорим принос към изследванията в областта на помощните исторически дисциплини, най-вече на славянската и гръцката палеография. Била съм свидетел не само на нейните успешни участия в международни научни форуми, но и на плодотворната ѝ работа при организирането на такива – например на XXII Византоложки конгрес, отбелязването на 1000-годишнината от смъртта на цар Самуил или на "Климентовата конференция" в Академия Амброзиана – Милано, през настоящата година. При съвместната ни работа по изпълнението на научноизследователски и научно-приложни проекти съм имала възможност да наблюдавам всеотдайното и компетентно участие на доц. Велинова и отличната ѝ работа с докторанти и млади учени. В тази връзка смятам, че трябва да спомена и строгата добронамереност, с която тя е подхождала към процедурите за кариерно развитие на млади учени в КМНЦ-БАН, в които участва. Всички тези факти са допълнителни аргументи за избирането на доц. дфн В. Велинова на длъжност професор.

Кандидатката е автор на 6 самостоятелни монографии (и една под печат), 4 монографии и 3 каталога за изложби в съавторство, 68 статии и студии (6 в съавторство). От тях за участие в конкурсната процедура тя представя 1 монография, една студия (глава от книга) и 28 статии. Тези публикации очертават **изследователска парадигма**, напълно покриваща преподавателския профил, зададен от темата на конкурса. При цялата условност на използването на цитатите като наукометричен показател в хуманитаристиката, трябва да се отбележи, че идентифицираните около 100 цитата на публикациите на доц. Велинова показват значително и продуктивно влияние върху българската медиевистика. Няма съмнение, че ако разполагахме с подходящ инструментариум за идентифициране на цитати, такива на дфн Велинова щяха да бъдат намерени и в публикации на чуждестранни българисти и палеослависти. Без колебание

мога да окачества колежата Велинова като международно разпознаваем учен със стабилен авторитет – това личи и от многобройните ѝ участия в международни научни конференции и в престижни международни научни колективи.

Най-общо **съчиненията** на доц. Велинова могат да се систематизират в две групи – едната обединява публикации върху теоретичните проблеми на старобългарската литература и значението на преводните съчинения за нейното формиране и самите преводи на старобългарски текстове, а другата се състои от описи на ръкописи и старопечатни книги, факсимилни издания на средновековни текстове, идентификации на писмени паметници и теоретични публикации върху славянската графична култура и нейни конкретни характеристики. Особено продуктивна част от изследователската парадигма на В. Велинова са проучванията върху значението на преводната литература за обогатяването на славянската книжовност и изграждането на литературния корпус на православно славянство. Тя обогатява представата ни за начина на адаптиране на византийските жанрови форми към даденостите на Българското средновековие, обяснявайки чрез жанровите трансформации някои от механизмите на възприемането на византийската книжовност в славянска среда.

Друга проекция на византийското културно влияние върху славяните, изучавана от доц. Велинова, е рефлексията между византийския кодекс и славянската ръкописна книга и нейната културно-историческа интерпретация. От методологична гледна точка изследователката се придържа към комплексното изучаване на текста и неговия физически носител – кодекса, чиито формални белези се интерпретират като богати на информация културни маркери.

В подобна перспектива са изработени и описите на колекции от ръкописи и старопечатни книги, в които В. Велинова участва. Те налагат съвременния стандарт за палеографски и кодикологични референции и са безценни като инструменти, въвеждащи в научно обращение нови първични материали. Много интересни са тези описи, които засягат колекции, извън традиционно свързаните с ръкописни паметници. В някои от публикуваните описания изследователката поставя важни методологични въпроси – напр. този за хронологическите граници за класификация на ръкописите и въобще нужна ли е такава при систематизирането на образците на ръкописната традиция. Тя има и компетентността, и авторитета да започне (и да завърши резултатно) една дискусия в тази посока. Иницирането на подобно обсъждане, а също така на дискусия върху непреодоления засега проблем с терминологията, използвана при палеографските описания на славянските ръкописи, би било поредният принос на изследователката, който вече е заложен в досегашните ѝ разработки (напр. в описите на новите постъпления на ръкописи в ЦСБП или тези на Ли-

тературния музей в София и в обобщаващата ѝ студия за графичните и идеологически влияния върху кирилската графия). С голяма научна стойност са идентификациите на фрагменти от ръкописи – един принос към изучаването на книжовното наследство, който може да бъде направен само от учен с много задълбочени познания върху ръкописните паметници и историята на текста им, но и едновременно с това отлично запознат със съвременните археографски проучвания. Цялата научна продукция на В. Велинова съдържа **продуктивни изследователски модели**, които може, от една страна, да генерират нови изследвания от подобен тип, но също така представят и резултати, които сами по себе си внушават теми за бъдещи изследвания в различни палеославистични изследователски полета.

Споменатите по-горе научни разработки на Вася Велинова съдържат **теоретични обобщения и значими приноси** в различни области на медиевистиката – старобългарска литература, археография, палеография и кодикология. Те определят доц. д-р Вася Велинова като един от най-авторитетните представители на медиевистичната българистика и на палеославистиката. Като се прибавят нейните лекционни курсове в бакалавърски и магистърски програми, както и успешните ѝ занимания със специализанти и докторанти, очевидно е, че ако тя бъде избрана на длъжността професор, в нейно лице Софийският университет ще има висококомпетентен и авторитетен преподавател.

Гореизложеното ми дава увереност **убедено да гласувам за избирането на доц. д-р Вася Велинова на длъжността професор по "Старобългарска литература – писмена култура на славяните и Византия"** и най-отговорно да препоръчам на уважаемите колеги – членове на Научното жури в настоящия конкурс, да сторят същото.

Подпис:

Доц. д-р Славия Бърлиева

София, 22 август 2016 г.